

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 П 200814 23 Рев
Бања Лука, 02.02.2024. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља 1. Висока школа....П.,Б.Л., и 2. В.И. из Б.Л., које заступају пуномоћници Д.С. и Д.Т., адвокати из Б.Л., против тужених 1. Н.Б. а.д. Б.Л., коју заступа пуномоћник Ј. Ч., адвокат из Б.Л., 2. Г.Р. д.о.о. Б.Л. и 3. Б.К. из Њ., кога заступа пуномоћник Ј.Ј., адвокат из Б.Л., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Округног суда у Бањој Луци број 71 0 П 200814 22 Гж од 15.09.2023. године, на сједници вијећа одржаној дана 02.02.2024. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број: 71 0 П 200814 14 П од 29.07.2022. године одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужитеља и то:

-да се утврди да су ништави: уговори о кредиту број: ... од 18.07.2007. године, број: ... од 10.03.2009. године, број: ... од 10.06.2010. године, број: ... од 13.09.2011. године и уговор о кредиту од 20.12.2013. године, што би тужени били дужни признати и трпјети брисање уписане хипотеке у корист Н.Б. а.д. Б.Л. (у даљем тексту: првотужени) на непокретности и то земљишту и пословном објекту на парцели к.ч. бр. 2437/13 (пов. 1413 м²), уписаној у зк. ул. бр. 6608 к.о. СП Б.Л. у власништву Високе школе ... П. Б.Л. (у даљем тексту: првотужитељ), са 1/1 дијела;

-да се наложи Управи, Подручна јединица Б.Л., да изврши брисање укњижбе хипотеке по уговорима о кредиту број: ... од 18.07.2007. године, број: ... од 10.03.2009. године, број: ... од 10.06.2010. године, број: ... од 13.09.2011. године и 20.12. 2013. године, уписане на земљишту и пословном објекту на парцели к.ч. бр. 2437/13 (пов. 1413 м²) у зк. ул. бр. 6608 к.о. СП Б.Л., у власништву првотужитеља, са 1/1 дијела, уз успоставу ранијег земљишно-књижног стања;

-да се обавезу тужени да тужитељима солидарно исплате износ од 1.100.000,00 КМ, на име отплате кредита и уплата по уговору о дугорочном кредиту од 20.12.2013. године, закљученог између првотуженог и првотужитеља, са законским затезним каматама од датума сваке уплаћене рате појединачно па до исплате, уз солидарну надокнаду трошкова парничног поступка, са каматом почев од пресуђења па до исплате (став 1. изреке).

Утврђено је повлачење приједлога за одређивање привремене мјере, са судском мјером обезбјеђења, којим је захтијевано да се забрани првотуженој, да изврши наплату по основу

хипотеке уписане на непокретностима и то земљишту и пословном објекту на парцели к.ч. бр. 2437/13 (пов. 1413 м²), уписане у зк. ул. бр. 6608 к.о СП Б.Л. у власништву првотужитеља, са 1/1 дијела, све до окончања парничног спора по тужби предлагача обезбјеђења, те да се наложи Управи, ПЈ Б.Л. да изврши упис судске мјере обезбјеђења и забиљежбу спора, што су противници обезбјеђења дужни трпјети (став 2. изреке).

Обавезани су тужитељи да туженима солидарно надокнаде трошкове парничног поступка и то првотуженој у износу од 65.063,70 КМ и туженом Б.К. (у даљем тексту: трећетужени) у износу од 49.877,10 КМ (став 3. изреке), док је њихов захтјев за накнаду трошкова поступка преко досуђених износа одбијен као неоснован (став 4. изреке).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 П 200814 22 Гж од 15.09.2023. године жалба тужитеља је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у досуђујућем дијелу одлуке о трошковима поступка (став 3. изреке првостепене пресуде), тако што су тужитељи обавезани да туженима солидарно надокнаде трошкове парничног поступка и то првотуженом у износу од 39.345,00 КМ (умјесто ранијег износа од 65.063,70 КМ) и трећетуженом у износу од 31.852,50 КМ (умјесто ранијег износа од 49.877,10 КМ), док је жалба тужитеља у осталом дијелу одбијена и првостепена пресуда, у побијаном одбијајућем дијелу одлуке о главној ствари (став 1. изреке првостепене пресуде), потврђена. Захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 4.387,50 КМ је одбијен. Одбијен је и захтјев трећетуженог за накнаду трошкова састава одговора на жалбу у износу од 4.387,50 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побијају тужитељи, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и тужбени захтјев тужитеља у цјелости усвоји или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију првотужени предлаже да се изјављена ревизија одбије, док тужени G.P. д.о.о. Б.Л. (у даљем тексту: друготужени) и трећетужени нису дали одговор на ревизију.

Ревизија није основана.

У овој парници је одлучивано о захтјеву тужитеља: да се утврди да су ништави предметни уговори о кредитима и да се тужени обавезу да то признају и да трпе брисање хипотеке уписане у корист првотуженог на земљишту и пословном објекту у власништву првотужитеља; да се наложи Управи, ПЈ Б.Л. брисање означене хипотеке и успостава ранијег земљишно књижног стања; да се тужени солидарно обавезу да тужитељу исплате 1.100.000,00 КМ, на име отплата кредита и уплата по уговору о кредиту од 30.12.2013. године (у захтјеву погрешно означено 20.12.2023. године).

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведенем доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је 18.07.2007. године закључен уговор о дугорочном кредиту број: ..., између првотуженог и S. д.о.о. Б.Л. (правни претходник друготуженог), коме је банка одобрила кредит у износу од 500.000,00 КМ, уз фиксну каматну стопу 8,5% у прве 2 године, а наредне 3 уз каматну стопу шестомјесечног Euroibor 4% годишње, у сврху обртних средстава са роком отплате 60 мјесеци, уз инструменте обезбјеђења (60 бјанко налога за плаћање, са изјавом о блокади рачуна корисника кредита, 10 бјанко мјеница предузећа и власника са мјеничном изјавом, хипотека на неукњижен пословни објекат у

изградњи у власништву G.E. д.о.о, процијењен на износ од 4.028.100,00 KM), уз забиљежбу-провођење укњижбе заложног права од 24.08.2007. године (по правоснажном рјешењу од 23.08. 2007. године); да је 10.03.2009. године, првотужени закључио нотарски овјерен уговор о дугорочном ненамјенском кредиту број: ... са трећетуженим, коме је одобрен кредит у износу од 130.000,00 KM, са каматом по каматној стопи 11,99% (на годишњем нивоу), са роком отплате 60 мјесеци, уз инструменте обезбјеђења (5 мјеница корисника кредита, 1 мјеница В.И. (друготужитељ у овој парници), јемство S. д.о.о и G.E. д.о.о. са изјавом о блокади рачуна са налозима платног промета и по 3 бјанко мјенице са мјеничним изјавама, те хипотека на пословни објекат у власништву G.E. д.о.о, процијењене вриједности 4.505.050,00 KM), уз забиљежбу-провођење укњижбе уговореног заложног права на непокретности од 06.04. 2009. године (по уговору од 11.03.2009. године); да је 10.06.2010. године закључен уговор о оквирном кредиту број: 0770100147, између првотуженог и S. д.о.о, коме је одобрен кредит у износу од 700.000,00 KM, са каматом по стопи од 11% годишње, са роком отплате 12 мјесеци (уз могућност продужења за исти рок трајања) у сврху одржавања текуће ликвидности, уз инструменте обезбјеђења (24 бјанко налога за плаћање корисника, по 10 бјанко мјеница предузећа и власника са мјеничном изјавом, те хипотека на пословни објекат у власништву првотужитеља процијењен на износ од 4.713.900,00 KM), уз забиљежбу-провођење укњижбе заложног права на непокретности од 30.06.2010. године (по уговору од 10.06.2010. године); да је 21.02.2011. године S. д.о.о (сервис и продаја графичких машина), промијенио назив у G.P. д.о.о. K. (сервис и продаја графичких машина); да је 13.09.2011. године закључен уговор о дугорочном кредиту број: ..., између првотуженог и друготуженог, коме је одобрен кредит у износу од 1.000.000,00 KM, са роком отплате 84 мјесеца, са каматном стопом од 9% годишње, у сврху рефинансирања обавеза, уз инструменте обезбјеђења (84 бјанко налога за плаћање корисника, 15 бјанко мјеница предузећа са мјеничном изјавом, 10 бјанко мјеница власника-на име Б.Т., са мјеничном изјавом, 5 бјанко мјеница власника-на име С.Б., са мјеничном изјавом и хипотека на пословни објекат и припадајуће земљиште у власништву првотужитеља, процијењен на износ од 4.178.711,00 KM), уз забиљежбу-провођење укњижбе уговореног заложног права на непокретности од 29.09.2011. године (по уговору од 14.09.2011. године); да је првотужени сачинио опомене пред утужење (за неплаћање по кредиту од 2009. године) од 14.12.2010. године и 22.03.2011. године у односу на: друготужитеља, G.E. д.о.о и S. д.о.о, те трећетуженог 29.10.2012. године; да је G.E. д.о.о. примила опомену од 02.04.2012. године (на дан 06.04.2012. године-за дуг по уговору из 2007. године и 2011. године), те друготужени (на дан 05.04.2012. године), те је опомена од 29.10.2012. године, достављена: друготужитељу, друготуженом и G.E. д.о.о. (коју су примили 30. 10. 2012. године); да је наведеним опоменама банка обавјештавала о стању доспјелих обавеза по кредитима из 2009. и 2011. године, позивајући на измирење истих уз упозорење на раскид уговора и доспијеће цијелокупних обавеза, те покретање судских поступака у циљу наплате; да је опоменом од 02.04.2012. године упућеној друготуженом (примио 05.04. 2012. године-поводом уговора из 2007. и 2011. године), те од 29.10.2012. године упућеном трећетуженом (није примио-поводом уговора из 2009. године), првотужени назначио да се обавијести имају сматрати као обавијести о раскиду уговора од 18.07.2007. године и 13.09.2011. године; да је првотужени иницирао извршне поступке подношењем приједлога за извршење од 03.05.2012. године против друготуженог и првотужитеља (из основа уговора о кредиту од 13.09.2011. године и уговора о хипотеци од 14.09.2011. године), те приједлога од 27.06.2012. године против друготуженог (из основа уговора о кредиту од 18.07.2007. године); да је 30.12.2013. године закључен уговор о дугорочном кредиту број: ... између првотуженог (даваоца кредита/хипотекарног повјериоца) и првотужитеља (корисника кредита/заложног дужника), којем је одобрен кредит у износу

од 1.100.000,00 KM, уз каматну стопу од 6,50% годишње (уз обрачун интеркаларне камате по стопи једнакој редовној на неискориштени износ кредитних средстава), за рефинансирање задужења друготуженог и трећетуженог код првотуженог, са роком отплате 106 мјесеци (доспјеће задње рате у октобру 2022. године), те инструментима обезбјеђења (12 бјанко налога за плаћање са изјавом о блокади рачуна, уговор о јемству са власником-друготужитељем, осигурање имовине винкулирано у корист банке, хипотека на пословни простор у власништву првотужитеља процијењене вриједности 4.178.711,00 KM), уз забиљежбу-провођење укњижбе уговореног заложног права на непокретности 31.12.2013. године (по уговору од 30.12.2013. године); да је несагласност око датума сачињавања наведеног уговора, суд ријешио закључујући да је исти сачињен 30.12.2012. године, јер је првотужени уз поднесак од 28.04.2017. године, доставио потпун уговор број: ..., са потписима уговарача, док је тужилачка страна уз иницијалну тужбу доставила непотпун уговор од 20.12.2013. године (без садржане задње стране уговора са потписима уговарача); да је првотужитељ (заложни дужник), од банке исходовао брисовну дозволу 13.02.2014. године, те је Управа, ПЈ Б.Л., донио рјешење од 03.11.2014. године о брисању забиљежби по уговорима од 2007/2011. године; да се друготужитељ у својству парничне странке изјаснио да од банке и S. д.о.о. није обавјештаван о неплаћању, нити је добијао писмене опомене до покретања извршног поступка, последице чега се састао са М.Р. (тадашњи директор банке) у присуству трећетуженог, појашњавајући детаље истог разговора, као и наредног који је услиједио (у октобру 2011/2012. године).

Читањем налаза и мишљења вјештака Д.О. од 16.09.2019. године (допуна од 11.03.2020. године), првостепени суд је утврдио: да вјештак није могла утврдити да ли су друготужени (претходно S. д.о.о.) и трећетужени у моменту одобравања кредита (по уговорима: од 2007-2011. године), имали неизмирених доспјелих обавеза (неплаћених рата кредита) код првотуженог или других финансијских организација, те да ли је друготужени (S. д.о.о.) био евидентиран (категорисан) у „ЦРК“ на дан одобравања кредита од 2007-2011. године, јер у судском спису постоји само „ЦРК“ на дан 06.08.2018. године (за друготуженог, физичко лице са ЛИБ: ... и првотужитеља); да с обзиром на намјену кредита по уговору од 18.07.2007. године (обртна средства), 10.03.2009. године (ненамјенски), 10.06.2010. године (текућу ликвидност), банка није могла пратити намјену коришћења 3 наведена кредита, док је уговор од 13.09.2011. године, послужио за рефинансирање, за што су средства и искоришћена; да из уговора о дугорочном кредиту број: ..., број: ..., број: ...-бјанко потписаних и овјерених налога за плаћање, са изјавом о блокади рачуна (овлашћење банци за безусловну наплату са рачуна корисника до висине приспјелог дуга), те документације у спису, вјештак није могла утврдити да ли је банка у току кредитног односа активирала кредитне налоге (колико налога је активирала, када и колико новчаних средстава је наплатила на основу активираних налога); да првотужитељ није блокиран, нити се вјештак могла изјаснити да ли су рачуни осталих главних дужника (по предметним кредитима), били у блокади (и ако јесу у којем периоду су били блокирани, по којем основу, уз навођење свих докумената/аката), јер за остале главне дужнике нема података, да ли су блокирани; да су уговори од 18.07.2007. године, 10.03.2009. године, 10.06.2010. године и 13.09.2011. године били обезбјеђени мјеницама-са мјеничном изјавом, како је назначено у истим; да према потврдама (које се налазе у спису): по кредиту од 18.07.2007. године за обезбјеђење, првотужени је узео укупно 20 мјеница (10 мјеница од S. д.о.о, 10 од трећетуженог), по кредиту од 10.03.2009. године, укупно 12 мјеница (3 мјенице од G.E. д.о.о, 3 од S. д.о.о, 5 од трећетуженог и 1 од друготужитеља); по кредиту од 10.06.2010. године, укупно 20 мјеница (10 мјеница-S. д.о.о, 10-трећетуженог), по кредиту од 13.09.2011. године, укупно 15 мјеница друготуженог; да вјештак није могла утврдити када је банка активирала мјенице и које, те да ли је извршена наплата на основу активираних мјеница и у којем износу, осим за

мјеницу серијски број: ... (друготужитеља-активирана 08.02.2013. године на износ од 77.353,41 КМ) и мјеницу серијски број: ... (G.E. д.о.о. активирана 08.02.2013. године); да су друготужени-правни претходник истог, преко рачуна првотуженог банке у периоду од 01.01.2007. године до 31.12.2012. године, остварили прилив у укупном износу од 15.571.612,64 КМ, а одлив у укупном износу од 15.577.533,39 КМ; да је на име отплате свих кредита друготуженог (раније S. д.о.о.), који су реализовани од првотуженог, првотужитељ укупно уплатио 1.029.951,04 КМ и то: по основу дуга по кредиту од 18.07.2007. године износ од 19.605,99 КМ, те судских такси износ од 12.145,05 КМ, по основу дуга по кредиту 13.09.2011. године, износ од 998.200,00 КМ; да је првотужитељ на име отплате кредита број ... од 30.12.2013. године, закључно са 31.05.2018. године, збирно уплатио 718.752,39 КМ (накнаде-8.424,00 КМ+главница и камате-710.328,39 КМ); да је у усменом изјашњењу вјештак појаснила садржину допуне налаза (класификацију расположивих доказа из списка по сваком кредиту појединачно, са прегледом уплата и доспјећем, јер није располагала отплатним плановима), потврђујући раније изјашњење о нерасполагању документацијом о платежној способности друготуженог (S. д.о.о.) и мјерама банке према дужницима (који се морају налазити у досијеу кредитног дужника).

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је нашао: да су сви тужбом побијани уговори закључени слободном вољом уговарача, те потписани од стране истих, те су у сврху обезбјеђења наплате корисници банци предали инструменте обезбјеђења, у оквиру којих и заложно право на непокретности првотужитеља (првобитно предника истог G.E.), поводом свих 5 уговора; да је проведена укњижба (забиљежба) заложног права на непокретности првотужитеља, сагласно садржини з.к. ул. 6608 СП Б.Л.; да с обзиром на намјену (сврху) кредита закључених од 2007/2010. године (за обртна средства, ненамјенски, текућу ликвидност), сагласно изјашњењу вјештака економске струке, чији налаз и мишљење је суд прихватио правилним и објективним, банка није била у могућности пратити да ли су исплаћена кредитна средства коришћена намјенски; да су уговори од 2011/2013. године, закључени ради рефинансирања кредитних задужења и у ту сврху средства и искоришћена; да је суд по приједлогу тужилачке стране од банке прибавио захтјевану документацију ради вјештачења; да према изјашњењу вјештака нема података о евиденцији („ЦРК“), на име друготуженог у периоду од 2007-2011. године, блокади рачуна првотужитеља или осталих дужника, нити активацији кредитних налога у току кредитног односа, а да су само 2 мјенице активирани (друготужитеља и G.E.- 08. 02. 2013. године); да је након више упућених опомена учесницима облигационог односа, банка због дјелимичног неиспуњења једнострано раскинула уговор о кредиту од 18.07.2007. године и 13.09.2011. године, те је на темељу издатих мјеница и уговора о хипотеци покренула извршне поступке, ради наплате дуговања друготуженог (корисника кредита) и првотужитеља (заложног и мјеничног дужника) по кредитима из 2007. и 2011. године; да је неоснована тврдња тужилачке стране да је првотужени морао употријебити новчана средства друготуженог у износу од 500.000,00 КМ (за затварање доспјелих кредитних обавеза по уговору од 10.06.2010. године), које је имао на рачунима код банке у вријеме пласмана кредитних средстава по уговору од 13.09.2011. године, јер потврда такве тврдње не произилази из налаза именованог вјештака, а ни садржине картице рачуна друготуженог за пословну 2011. годину, гдје није наведено стање поменутог салда; да тужитељи нису доказали да је банка занемарила дужну пажњу и да је поступала противно обавезама дефинисаним начелима облигационог права, принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, при закључивању прва тужбом побијана 4 уговора; да је по приједлогу првотужитеља, сагласношћу воља уговарача, закључен и 5. тужбом побијани уговор од 30.12.2013. године, између банке и првотужитеља у сврху рефинансирања доспјелих кредитних обавеза корисника кредита закључених 18.07.2007. године и уговора

од 13.09.2011. године, темељем којег је првотужитељ закључно са 31.05.2018. године, из пласираних средстава од 1.100.000,00 КМ, банци уплатио 718.752,39 КМ; да уговор из 2013. године, није зеленашки, при чијем закључивању су тужитељи били упознати са пословањем друготуженог (правног претходника истог) и трећетуженог, јер су пословни партнери, а што произилази и из опомена које је банка доставила учесницима облигационог односа и изјаве друготужитеља као парничне странке, који се изјаснио о разговору са директором банке (у присуству трећетуженог); да исти уговор нема елементе зеленашког, произилази из уговарања камате, те изражене слободне воље при закључивању истог, без повреде начела једнаке вриједности узајамних давања, те непостојања субјективних неповољних околности; да не стоје мане воље при закључењу 5 уговора о заснивању заложног права, које је тужилачка страна закључила са банком, предала корисницима кредита, а ови даље банци, чиме су тужитељи били упознати са пословањем друготуженог и трећетуженог, што је потврдио и друготужитељ; да закључивање тужбом побијаних 5 уговора није забрањено, противно принудним прописима и истим се не повређује јавни поредак, а уговарачи при закључивању истих нису поступали супротно добрим обичајима; да су уговори од 2007. до 2011. године, престали трајати у правном промету на основу једностраног раскида и испуњења, као и инструменти обезбјеђења по истим, а поступци принудног извршења обустављени, те с обзиром на основ покретања истих, више се не могу ни активирати; да је друготужитељ од банке исхоровао брисовну дозволу, на основу које је Управа, ПЈ Б.Л. 03.11.2014. године извршио брисање свих забиљежби и заложног права укњижених на непокретности првотужитеља (заснованих у сврху обезбјеђења кредита по уговорима од 2007/2011. године), чиме је престанком главне обавезе угашена и залога, осим хипотеке укњижене на основу уговора из 2013. године (чије трајање егзистира до октобра 2022. године); да ће се брисање хипотеке на предметној непокретности извршити након реализације уговора из 2013. године, те да тужитељи располажу правом подношења регресне тужбе.

Сагласно предњим утврђењима, првостепени суд је закључио да тужитељи нису доказали да су побијани уговори о кредиту ништави, нити су доказали основ за налагање брисања хипотеке, нити има мјеста реституцији (захтјеваној исплати), па је тужбени захтјев тужитеља у цјелости одбио као неоснован, позивом на одредбе члана 13, 15, 16, 18, 103, 104 став 1, 124, 132 став 2, 141. став 1. и 1066. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“, број: 17/93, 3/96, 37/01, 39/03, 74/04-даље: ЗОО).

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правни закључак првостепеног суда, да тужитељи нису доказали да су побијани уговори ништави, у смислу одредбе члана 103. ЗОО. У одговору на жалбене наводе другостепени суд је навео: да је првотужитељ као власник заложене непокретности преузео ризик намирања повјериоца из заложене непокретности, а да повјерилац може да бира да ли ће се намирити из залоге или остале дужникове имовине, односно да бира ефикаснији начин намирања; да су неосновани жалбени наводи о категоризацији тужених као корисника кредита, јер су одредбе Одлуке о минималним стандардима за документовање кредитних активности банака („Службени гласник Републике Српске“, број: 12/03), као и упуте Агенције ... од 14.05.2010. године, превасходно у сврху заштите интереса банке од неликвидних корисника услуга и не могу имати приоритет у односу на ЗОО; да су се уговарачи из уговора о кредитима усагласили о битним елементима уговора, а изјаве за закључење су учињене слободно и озбиљно (члан 26. и 28. ЗОО); да тужитељи нису доказали да су уговори посљедица мана воље, а нити су тражили рушљивост уговора; да је редослијед намирања и поступак извршења резултат расположивих добровољно

датих инструмената обезбјеђења, а да се само код супсидијарног јемства повјерилац мора прво обратити главном дужнику; да је сврха закључења задњег уговора рефинансирање преосталих задужења по прва четири уговора и да се не може закључити да је исти закључен у намјери банке да искористи стање нужде (члан 141. став 1. ЗОО). Слиједом наведеног, другостепени суд је жалбу тужитеља одбио у односу на одлуку о главној ствари, а жалбу је усвојио у односу на одлуку о трошковима поступка и исту је преиначио, налазећи да одлука о трошковима поступка из првостепене пресуде није у складу са одредбама члана 386, 387. и 396. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП) и одредбама Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 68/05).

Нижестепеним одлукама захтјев тужитеља је правилно одбијен, а за такву одлуку нижестепени судови су дали опширне и ваљане разлоге, које прихвата и овај суд.

Захтјев тужитеља у овој парници је заснован на тврдњама: да је поступање првотуженог, као даваоца кредита, било манипулативно, са елементима зеленаштва; да првотужени наплату кредита није извршио од главног дужника (друготуженог) када је исти био ликвидан, па да је поступао несавјесно, незаконито све док главни дужник није постао неликвидан, фингирајући намјеру наплате покретањем извршног поступка, усљед чега је првотужитељ био принуђен (ради заштите имовине) да врати преостала кредитна задужења главног дужника.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови, првотужитељ је (вјероватно из разлога пословних односа са друготуженим и трећетуженим) код закључења уговора о кредитима од 18.07.2007. године, 10.03.2009. године, 10.06.2010. године и 13.09.2011. године, дозволио конституисање заложног права на некретности која је у његовом власништву, што значи да је, поред других средстава обезбјеђења, дао стварно обезбјеђење за туђи дуг, чиме је преузео ризик намирења повјериоца из заложене непокретности. Како обавезе по наведеним кредитима нису плаћане дошло је до раскида уговора о кредитима, те је првотужени против првотужитеља и друготуженог покренуо извршни поступак ради наплате преосталог дуга. Према исказу друготужитеља (власник првотужитеља) исти је, да би избјегао продају некретности, тада контактирао првотуженог, након чега је 30.12.2013. године закључен уговор о дугорочном кредиту између првотужитеља и првотуженог, у износу од 1.100.000,00 КМ, за рефинансирање задужења друготуженог и трећетуженог, са роком отплате 106 мјесеци, уз инструменте обезбјеђења, између осталог, хипотеку на пословном простору првотужитеља.

Оцјеном изведених доказа нижестепени судови правилно утврђују да су наведени уговори о кредитима закључени уз слободно и озбиљно изјављену вољу уговорача (члан 26. и 28. ЗОО). Тужитељи нису доказали да су закључени уговори последица мане воље, нити су у том правцу поставили тужбени захтјев, а нису доказали ни намјеру првотуженог да код закључења побијаних кредита искористи стање нужде (члан 141. став 1. ЗОО), као што нису ни спорили висину уговорене камате. При томе, према исказу друготужитеља, тужитељи су били упознати са пословањем друготуженог и трећетуженог, па произлази да су побијани уговори правно ваљани. Супротно ревизионим наводима, наведена утврђења нижестепених судова су заснована на правилној оцјени изведених доказа, у складу са одредбом члана 8. ЗПП.

Редослијед намирења и поступак принудног извршења је резултат расположивих добровољно датих инструмената обезбјеђења, јер само код супсидијарног јемства (члан

1004. став 1. ЗОО), како то правилно образлаже и другостепени суд, повјерилац се за наплату мора прво обратити главном дужнику. Наведено значи да је повјерилац по наведеним кредитима (члан 1065. ЗОО) био овлаштен да бира ефикаснији начин наплате, у којем свјетлу се имају цијенити и ревизиони наводи да првотужени није тражио наплату од друготуженог у периоду у којем је исти био ликвидан и да је тиме несавјесно обавезу превалио на првотужитеља, а привилеговао главне дужнике. Стога, у конкретном случају, нема повреде општих начела облигационог права, нити су побијани уговори супротни принудним прописима (члан 103. ЗОО), што се у ревизији неосновано тврди.

Другачији закључак не могу исходити ревизиони наводи да првотужени није друготуженог сврстао у нижу категорију, већ да је лажно приказао његов кредитни рејтинг, јер се ови наводи, како то образлаже и другостепени суд, превасходно тичу заштите интереса банке од неликвидних корисника услуга, док нису од утицаја на ваљаност побијаних уговора.

Према томе, тужитељи нису доказали да су побијани уговори ништави. Исти нису доказали ни постојање законског основа за налагање брисања хипотеке која је конституисана на некретнинама у власништву првотужитеља, па су ови захтјеви тужитеља правилно одбијени. Правилно је одбијен и захтјев за налагање исплате износа од 1.100.000,00 КМ, јер ће тек отплатом кредита од 30.12.2013. године тужитељ стећи право регреса у односу на друготуженог и трећетуженог, док према већ реченом нема основа за реституцију (члан 104. ЗОО), јер није утврђена ништавост уговора.

Из датих разлога, ревизија тужитеља је одбијена, примјеном одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић